

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Antonio Ibarluzea Loiola Lauzirika

*Markina-
Xemein,
Bizkaia (1933)*

Aurkibidea

Biografia

Antonio Ibarluzea Loiola, "Lauzirika", Markina-Xemeinen jaio zen 1933an. Lauzirika baserrian bizi izan da bizitza guztian. Umetatik bola-jokoarekin harreman estua izan du eta bolak eta txirloak egiten hasi zen 60 urterekin. Argindarrik erabili gabe egiten ditu, dena eskuz eta berak sortutako tresna batzuekin.

Zintak

MAR-118

- **Proiektua:** Markina-Xemeingo ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Gonzalez, Esti - Sapsootham, Itziar
- **Data:** 2020-11-26
- **Iraupena:** 86 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Sapsootham, Itziar

MAR-126

- **Proiektua:** Markina-Xemeingo hezkuntza publikoa (1844-2025): hazitik lorera
- **Elkarrizketatzailea(k):** Aldazabal, Elena
- **Data:** 2024-05-14
- **Iraupena:** 17 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

Pasarteak

1. Bolak eta txirloak egiteko egurra

- **Erref:** MAR-118/002
- **Iraupena:** 0:02:06. **Hasi:** 00:02:26. **Bukatu:** 00:04:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Artisauak

Laburpena:

Bolak, txirloak eta batzuetan sariak egiten ditu artearekin. Enborra erabiltzen duen arren, sustraiak hobeagoak dira. Egur zatiak; "besangie" (adarra).

2. Ilbeheran mozten du egurra

- **Erref:** MAR-118/003
- **Iraupena:** 0:00:40. **Hasi:** 00:04:32. **Bukatu:** 00:05:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Ilbeheran mozten du egurra Antoniok.

3. Artearen egurra delikatua da

- **Erref:** MAR-118/005
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:05:27. **Bukatu:** 00:06:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Artisauak

Laburpena:

Garai batean, egurra tratatu egiten zuen erabili aurretik. Gaur egun, egurra moztu eta kortan gordetzen ditu, eguzkitik babestuta. Artea delikatua da eta eguzkiak zartadurak eragiten dizkio. Landu aurretik, egurra kortan izaten du urtebetez edo bi urtez.

4. Hiru txirloko bolaren eskuzko prozesua I

- **Erref:** MAR-118/007
- **Iraupena:** 0:03:48. **Hasi:** 00:07:03. **Bukatu:** 00:10:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Artisauak

Laburpena:

Hiru txirloko bola egiteko prozesua: aizkorarekin egurra borobildu, berak egindako tornu batean bolari marka batzuk egin eta gero eskuz lixatzen du, bola guztiz biribila gelditzeko.

5. Hiru txirloko bolaren eskuzko prozesua II

- **Erref:** MAR-118/008
- **Iraupena:** 0:02:11. **Hasi:** 00:10:51. **Bukatu:** 00:13:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Artisauak

Laburpena:

Lixarekin bola biribilduta dagoenean, berriz ere markak egiten dizkio eta beste tresna batekin bola leuntzen du.

6. Hiru txirloko bolaren eskuzko prozesua III

- **Erref:** MAR-118/009
- **Iraupena:** 0:02:42. **Hasi:** 00:13:02. **Bukatu:** 00:15:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Artisauak

Laburpena:

Bolari zuloak nola egiten dizkion azaltzen du. Erremintak berak sortutako dira.

7. Bolentzat txantiloia

- **Erref:** MAR-118/010
- **Iraupena:** 0:03:08. **Hasi:** 00:15:44. **Bukatu:** 00:18:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Artisauak

Laburpena:

Bola ezberdinentzat txantiloia eginda ditu. Garai batean bolak guztiz biribilak ziren, baina gaur egun ez. Bolen zuloentzat txantiloia ditu ere. Bola txikiegia egiten badu, baztertu edo umeentzako bolak egiten ditu.

8. Bolen zuloen funtzioa

- **Erref:** MAR-118/011
- **Iraupena:** 0:02:41. **Hasi:** 00:18:52. **Bukatu:** 00:21:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Artisauak
- Aisia » Taberna giroa » Jokoak

Laburpena:

Bolak dituen zuloak zertarako diren azaltzen du.

9. Hiru txirloko bolaren eskuzko prozesua IV: erramintak

- **Erref:** MAR-118/012
- **Iraupena:** 0:01:14. **Hasi:** 00:21:33. **Bukatu:** 00:22:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Artisauak

Laburpena:

Bola egiteko erabiltzen dituen tresnak: motozerra, aizkora, eskuila, arraspia eta lixa. Higatuta bolak erretiratu egiten dira.

10. Argindarrik gabe bolak eta txirloak egiten

- **Erref:** MAR-118/013
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:22:47. **Bukatu:** 00:24:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Artisauak

Laburpena:

Bola bat egiteko egun bat edo bi behar ditu. Bere denbora librean egiten ditu eta beti eguneko argia erabiliz. Ez du argindarrik erabiltzen.

11. Hiru txirloko txapelketetako trofeoak egiten ditu

- **Erref:** MAR-118/016
- **Iraupena:** 0:00:49. **Hasi:** 00:26:42. **Bukatu:** 00:27:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Artisauak
- Aisia » Taberna giroa » Jokoak

Laburpena:

Txapelketako trofeoak ere egiten ditu. Bola eta txirlo txikiak izaten dira.

12. Txirloak euskaliptoaren egurrarekin egiten ditu

- **Erref:** MAR-118/018
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:28:06. **Bukatu:** 00:28:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Artisauak

Laburpena:

Txirloak zer diren. Garai batean perretxiko formakoak ziren. Txirlo gehienak euskaliptoaren egurrarekin egiten ditu.

13. Umetatik bolen munduan

- **Erref:** MAR-118/023
- **Iraupena:** 0:01:44. **Hasi:** 00:31:53. **Bukatu:** 00:33:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Jokoak

Laburpena:

Egiten dituen bolak eta txirloak saldu egiten ditu. Umetan, helduek jolasten zutenean txirloak bere lekuan jartzen eta bolak partaideei pasatzen ibiltzen zen. Aita eta anaia boletan ibili dira. Gaur egun emakumeak ere ibiltzen dira.

14. Bola ondo botatzeko punteria behar da

- **Erref:** MAR-118/024
- **Iraupena:** 0:00:58. **Hasi:** 00:33:37. **Bukatu:** 00:34:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Jokoak

Laburpena:

Boloetan ibiltzeko punteria ona eta zuzen botatzea da garrantzitsuena.

15. Hiru txirlo jokoak

- **Erref:** MAR-118/026
- **Iraupena:** 0:01:29. **Hasi:** 00:35:40. **Bukatu:** 00:37:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Jokoak

Laburpena:

Bolak nola bota behar duen erakusten du. Hiru txirlon nola jokatzen den. Hiru botaldirekin 9 puntu lortzea zaila da.

16. Hiru txirloan "famau"

- **Erref:** MAR-118/027
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 00:37:09. **Bukatu:** 00:38:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Jokoak

Laburpena:

Hiru txirloko jokoan ezaguna da Antonio. Txapelketetan jende dezente biltzen da.

17. Bolatoki bakoitzak bere ezaugarriak ditu

- **Erref:** MAR-118/029
- **Iraupena:** 0:02:50. **Hasi:** 00:38:50. **Bukatu:** 00:41:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Jokoak

Laburpena:

Hiru txirloko txapelketak bolatoki ezberdinetan egiten dira. Bolatoki bakoitzak bere ezaugarri propioak ditu eta horrek joko asko baldintzatzen du. Txapelketetako sariak: trofeoak, txapelak, dirua... Herriko edo auzoko jaietan ere jokatzen da.

18. Hirurogei urterekin hasi zen bolak egiten

- **Erref:** MAR-118/032
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:43:24. **Bukatu:** 00:45:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Jokoak

Laburpena:

Joserra Tolosak egiten zituen bolak bere aurretik. 60 bat urte zituenean hasi zen bolak eta txirloak egiten. Saldu egiten ditu. Garai batean arotzak egiten zituzten bolak, baina gaur egun bera da bakarrenetarikoa.

19. Bola on baten ezaugarriak

- **Erref:** MAR-118/033
- **Iraupena:** 0:00:30. **Hasi:** 00:45:10. **Bukatu:** 00:45:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Jokoak

Laburpena:

Bola on baten ezaugarriak: artearen egurra izatea, astunegia eta handiegia ezin da izan...

20. Inork gehiagok egiten ez duen ofizioa

- **Erref:** MAR-118/035
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:46:20. **Bukatu:** 00:48:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Jokoak

Laburpena:

Inork nahi ez duen ofizioa edo zaletasuna bada ere, Antoniok gustura egiten duen lana da. Bera da bolak egiten dituen artisau bakarra.

21. Bolak "A" hizkiak sinatuta

- **Erref:** MAR-118/036
- **Iraupena:** 0:37:55. **Hasi:** 00:48:05. **Bukatu:** 01:26:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Jokoak

Laburpena:

Bolak "A" hizkiak sinatzen ditu. Hamaika bola daude federazioan eta denak Antoniok egindakoak dira.

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com